بسم الله الرحمن الرحيم

İmâm et-Taberi'nin et-Târih'te İzlediği Yöntem

İmâm et-Taberi (rh)'ın, eserinin baş kısmında kaleme aldığı önsözde bu meseleye değinerek bizim işimizi kolaylaştırmıştır. Bu eseri okuyanlar keşke sözünü ettiğimiz önsözü de okusalar. (Herhangi bir kitap okunacağı zaman önsözünün de okunması gerekir ki, yazarın takip ettiği yöntem hakkında bilgi edinilebilsin.)

İmâm et-Taberi eserinin önsözünde şöyle der:

وليعلم الناظر في كتابنا هذا أنّ اعتمادي في كلّ ما أحضرت ذكره فيه مما شرطت أني راسمه فيه، إنما هو على ما رويتُ من الأخبار التي أنا ذاكرها فيه، والآثار التي أنا مسندها إلى رواتها فيه. [...] فما يكن في كتابي هذا من خبر ذكرناه عن بعض الماضين مما يستنكره قارئه، أو يستشنعه سامعه، من أجل أنه لم يعرف له وجها في الصحة، ولا معنى في الحقيقة، فليعلم أنه لم يؤت في ذلك من قبلنا، وإنما أتى من قبل بعض ناقليه إلينا، وأنا إنما أدينا ذلك على نحو ما أدى إلينا

"Bu eserimizi inceleyenler zikredeceğim her konuda belirteceğim şartlara bağlı kalacağımı bilmelidir. Kitapta rivâyet etmiş olduğum haberler ve râvilerine isnâd ettiğim eserler bu şart üzere olacaktır. [...] Bu kitabımda geçmişlerden zikretmiş olduğumuz ve herhangi bir sıhhat yönü ve hakikatte manası olmadığından dolayı okuyucu tarafından hoş karşılanmayan, duyan tarafından çirkin bulunan türden her haberin bizim tarafımızdan getirilmediği bilinmelidir. Bu husus bize nakil yapanlar tarafından kaynaklanmaktadır. Hangi amaca binâen bu haberler bize ulaştırılmışsa, biz de aynı amaca yönelik olarak bu haberleri sunmak istedik." *("Târihu-t Taberi", Mukaddime, s. 5)*

Zannediyorum ki, İmâm et-Taberi eserinin baş kısmında yer verdiği bu önsöz ile senin üzerine bir mesuliyet yüklemektedir, Ey okuyucu! Sana şöyle demektedir: ***'Bu eserimde hoş bulmadığın ve kabul etmediğin bir haber bulduğun taktirde kimden rivâyet ettiğimize bak! Sorumluluk ona âittir. Bana düşen bu rivâyeti bana tahdis edeni zikretmektir. Bu kişi sika ise kabul et! Sika değilse, kabul etme!'***

Muhaddislerin çoğunluğu da böyle davranmıştır. Yalnızca sahih olanları tahric etmeyi taahhüt eden Buhâri ve Müslim dışında Tirmizi, Ebu Dâvud, Dârekutni ve Dârimi'nin Sünen'lerine ya da, İmâm Ahmed'in Müsned'ine ya da diğer hadis kaynaklarına müracaat ettiğinde senin için isnâdları zikrettiklerini ve sadece sahihleri zikretme taahhüdünde bulunmadıklarnı görürsün. Ancak bu kaynaklar isnâdları zikretmişlerdir. Senin görevin ise bu isnâdlara bakıp incelemektir. Sened sahih olduğu taktirde kabul et, sahih değilse reddet!

Taberi burada, yalnızca sahih rivâyetleri nakledeceği gibi bir taahhütte bulunmamıştır. Sadece kimden naklettiğini ismen belirteceğini taahhüt etmiştir.

Böyle olduğuna göre; İmâm Taberi (rh)'ın boynuna herhangi bir sorumluluk binmemektedir.

*İmâm Taberi et-Tarih'inde ismi **Lut b. Yahya**, künyesi **Ebu Mahnef** olan birinden çokça rivâyette bulunmuştur. Taberi, **Lut b. Yahya** adındaki bu şahıstan **587** rivâyette bulunmuştur. **Bu rivâyetler Rasulullah (S.a.v.s.)'in vefâtından başlayıp Yezid'in hilâfetine kadar varmaktadır. Eserimizde konu edeceğimiz bu periyot içerisinde Sâideoğulları Çardağı, Şurâ kıssası, âsilerin Osman (r.a.)'a karşı ayaklanmalarına ve sonra öldürülmesine neden olan hususlar, Ali (r.a.)'ın hilâfeti, Cemel Vak'ası, Sıffin Muharebesi, tahkim olayı, Nehravân Savaşı, Muâviye'nin hilâfeti, Hüseyin (r.a.)'ın öldürülmesi gibi olaylar yer almaktadır. Tüm bu olaylar hakkında Ebu Mahnef'ten gelen bir rivâyet mutlaka görürsün.** Ehl-i Bid'at bu rivâyetlere istinâd etmekte düşkünlük göstermektedirler. Sadece **Ebu Mahnef** değil; o en meşhurlarıdır. Ondan başka râviler de bulunmaktadır. Meselâ **Vâkıdi** gibi. (Muhammed b. Ömer b. Vâkıd. Biyografisi için bk. "Tehzibu-t Tehzib", (9/363); "Mizânu-l İ'tidâl", (3/662))*

***Vakıdi**, **'metruk ve yalancılık ithamına'** maruzdur (muttehem bi-l kizb). Kendisinin büyük bir tarihçi, hafız, tarih bilgisine sahip olduğu konusunda kuşku yoktur. Ancak sika değildir. Üçüncü râvi de **Seyf b. Ömer et-Temimi'dir.** (Biyografisi için bk. "Tehzibu-t Tehzib", (4/295); "Mizânu-l İ'tidâl", (2/255))*

*Bu da tanınmış bir tarihçidir. Fakat **'metruk-muttehemdir'**. Bunlardan biri de **Kelbi'dir.** (Muhammed b. es-Sâib el-Kelbi, "Mizânu-l İ'tidâl", (3/556)).*

***Kelbi** de meşhur bir **'yalancıdır'**. Öyleyse adları zikredilenlerin ve benzerlerinin rivâyetlerine karşı insanın dikkatli olması gerekir.*

***Ebu Mahnef**'e tekrar dönelim. Onun hakkında İbn Mâ'in **'sika değil'**, Ebu Hâtim **'metruku-l hadis'**, değerlendirmesinde bulunmuştur. Bir defasında bu râvi hakkında kendisine soru sorulduğunda elini silkelemiş ve **'Onun hakkında soru soran birisi ha!'** demiştir. Dârekutni aynı râvi hakkında **'zayıf'**, Zehebi **'kıssacı-mahvolmuş-güvenilmez** (İhbâri tâlif lâ yusâku bih)' değerlendirmesinde bulunmaktadır. ("Mizânu-l İ'tidâl", (3/419); el-Cerh ve-Ta'dil, (7/182); Lisânu-l Mizân, (4/492))*

Târihu-t Taberi'yi açıp da ashâba dil uzatan bir rivâyetle karşılaşırsan, Taberi'nin bunu mutlaka Ebu Mahnef'ten rivâyet etmiş olduğunu görürsün. Bu durumda rivâyeti bir kenara atman gerekir. Neden? Çünkü rivâyet Ebu Mahnef rivâyetidir.

Sözü edilen Ebu Mahnef, bid'at, yalan ve rivâyet bolluğunu bir arada toplamıştır. Hem bid'atçidir, hem yalancıdır, hem de bol bol rivâyette bulunan biridir.

***(Not:)** Râfiziler çoğu zaman, avamı bu tür rivâyetlerle kandırmak ve dalâlete sürüklemek isterler. Yazıda geçtiği üzere, rivâyetlerin ve râvilerin her zaman sıhhati gözönünde bulundurulmalıdır ki, sağlam bir bilgi elde edilsin. Böylece râfizilerin "en büyük İmamlarınız'dan olan İmâm et-Taberi bakın ne diyor, bunlar sünni kaynaklar da geçiyor" safsatası iptâl oldu.*

***"Sadece zanna uyuyorlar. Zan ise hiç şüphesiz hakikat bakımından bir şey ifade etmez."** (en-Necm, 53/28)*

Râfizilerin tuzakları elbette bundan ibaret değildir. Sahih olan rivâyetlerin de önlerini ve arkalarını keserler ve hadislere taşımadıkları manâları yüklerler. Râfizilerin safsatalarıyla az çok tecrübe edinenler bu gerçeği bilirler.

Allah (S.v.T.) onları kahretsin! Nasıl da yahudiler gibi hak ile batılı karıştırıp, haktan yüz çeviriyorlar ve kelimeleri yerlerinden kaydırıyorlar.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

Müellif:
عثمان بن محمد الخميس
Osman b. Muhammed el-Hamis

Eser:
حقبة من التاريخ, 38-36 .ص
Hikbetu mine-t Târih, S. 36-38

التوحيد

Www.At-Tawhed.Blogspot.Com